

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

FRILUFTSLIV V NORSKU

Diplomová práce

(bakalářská)

Autor: Nikola Čáňová, TVS
Vedoucí práce: Mgr. Hana Hřebíčková
Olomouc 2011

Jméno a příjmení autora: Nikola Čáňová
Název bakalářské práce: Friluftsliv v Norsku
Pracoviště: Katedra kinantropologie a společenských věd
Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Hana Hřebíčková
Rok obhajoby: 2011

Abstrakt:

Hlavním cílem předkládané práce bylo seznámit studenty s pojmem friluftsliv a s jeho historií, neboť tento norský životní styl má hluboké kořeny a tradice v dávné minulosti sahající až do polární expedice Fridtjofa Nansena.

Friluftsliv je zcela specifický pojem, který se nepřekládá do jiných jazyků. Je charakteristický pro skandinávské země a pro Nory znamená jedinečnou životní filosofii. Práce čerpá z anglicky psané literatury, převážně mých učitelů z Oslo, a také z mých osobních zkušeností s norským friluftslivem.

Klíčová slova: Friluftsliv, norský životní styl, pobyt v přírodě, Norsko.

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Nikola Čáňová
Title of the thesis: Friluftsliv in Norway
Department: Department of kinantropology and social science
Supervisor: Mgr. Hana Hřebíčková
The year of presentation: 2011

Abstract:

The main goal of this thesis is to introduce students to the concept of friluftsliv and its history, as the Norwegian lifestyle has deep roots in the distant past, reaching back to the polar expedition of Fridtjof Nansen.

Friluftsliv is a unique term which is usually not translated into other languages. It is specific to the Scandinavian countries and for the Norwegians it represents a unique life philosophy. The main sources of this thesis are English-language books, especially those written by my teachers from Oslo, and also my personal experience with the Norwegian friluftsliv tradition.

Keywords: Friluftsliv, norwegian life style, being in nature, Norway.

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně pod vedením Mgr. Hany Hřebíčkové, uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 10. ledna 2011

.....

Děkuji Mgr. Haně Hřebíčkové za odborné vedení a podnětné rady při zpracování bakalářské práce, dále děkuji PaedDr. Františku Langerovi, CSc. za poskytnuté konzultace a cenná doporučení.

V Olomouci dne 10. ledna 2011

.....

OBSAH

1 ÚVOD	7
2 SOUHRN DOSAVADNÍCH POZNATKŮ	9
2.1 Charakteristika friluftslivtu	9
<i>2.1.1 Stručný přehled reálií norské monarchie</i>	9
<i>2.1.2 Počátky friluftslivtu, Fridtjov Nansen, Ronald Amundsen</i>	9
<i>2.1.3 Stručná historie a filosofie friluftslivtu</i>	14
<i>2.1.4 Lyže, národní symbol Norska</i>	23
<i>2.1.5 Mé praktické setkání s friluftslivtem</i>	25
<i>2.1.6 Česká turistika – stejná idea</i>	29
3 CÍL PRÁCE	32
3.1 Hlavní cíl práce	32
3.2 Dílčí cíl práce	32
4 METODIKA PRÁCE	33
4.1 Charakteristika respondentů	33
<i>4.1.1 Respondenti ze sportovní školy v Oslo</i>	33
<i>4.1.2 Respondenti z fakulty tělesné kultury</i>	33
<i>4.1.3 Respondenti z řad laické veřejnosti</i>	33
4.2 Dotazník	34
5 VÝSLEDKY A DISKUSE	35
6 ZÁVĚRY	37
7 SOUHRN	38
8 SUMMARY	39
9 REFERENČNÍ SEZNAM	40

1 ÚVOD

Uspěchaný trend dnešní doby nedává mnoho příležitostí alespoň na chvíli se pozastavit nad krásou přírody, která nás obklopuje. Myslím si, že si příliš mnoho mladých lidí neuvědomuje, v jak krásné zemi žijí. A proto je velmi důležité přírodu chránit, aby zůstala zachovaná i pro další generace, neboť příroda se vždy obejde bez lidí, ale lidé se neobejdou bez přírody. Již od pradávna je člověk součástí přírody, ve které lovil, sbíral plody, přebýval, choval zvířata a také se věnoval zemědělství.

Pokusím se objasnit norský životní styl a s ním související pojem friluftsliv (dále FLL), který začal s polární expedicí vedenou Fridtjofem Nansenem. Friluftsliv lze chápat dvojitým způsobem. Můžeme mluvit buď o FLL moderním, neboli tradičním, který přinesla modernizace a pokrok doby, ve kterém je jednou z hlavních složek socializace. A potom máme FLL hluboký, neboli původní, pro který je podstatné být v souznění s přírodou o samotě, kdy nám dělají společnost pouze hvězdy a měsíc, zvířata či řeka. Toto dvojí chápání pojmu FLL zde uvádím, protože v následujících pasážích práce se mluví o FLL jednak jako o individuálním a jednak jako o kolektivním trávení volného času. Tímto se vyloučí možné špatné pochopení a desinterpretace pojmu FLL.

Dahle (2004, 18) uvádí: „Společná snídaně v neděli ráno. Každý dobře ví, že se brzy rodina vydá do hor či lesů. V termosce je káva a čaj pro dospělé, horká čokoláda pro děti. Potřebné oblečení a vybavení pro případné změny teplot a počasí je nachystáno. Oblečení navíc na převlečení je v batohu. Za chvíli, bez velkých diskuzí a plánování, rodina vyráží pěšky či na lyžích. Cestou potkává známé a sousedy, se kterými rozpráví nad krásou přírody. Převléknou si oblečení a pak přichází nejlepší společná chvíle výletu: sedí, popíjí z termosky, obědvají, někdy zapálí oheň a přátelsky si povídají, co se stalo, o svých plánech a snech do budoucna. Pak začíná cesta domů, je čas se osprchovat, společně se navečeřet a pak lenořit na gauči v teple pod dekou“.

Podle stejného autora (Dahle, 2004, 18) je tento fenomén nazývám FLL. Možná potřebuje friluftsliv rodinu, aby se stal kulturním fenoménem a rodina, možná potřebuje friluftsliv, aby zabezpečil rodinnou pospolitost.

FLL je důležitá součást norské identity. O Norech je známo, že sami chtějí, aby je svět chápal jako národ, který žije v souladu s přírodou a jako národ, který věnuje obrovskou péči o životní prostředí.

Guth-Jarkovský (2003) ve své knize uvádí, že „...každá dálka dráždí fantasií a tam, kde příroda povytáhla oponu a ukazuje vzdálené obzory, za velikou plání, za dalekým mořem, tam bezděky duše se rozletí a touží zvědět, co je to tam za dalekou tou čarou, jako ostatně i horal rád by věděl, co je za vysokou hradbou jeho údolí, kdyby jen cesta nebyla tak obtížná. Ale veliké dálavy vždycky podporovaly cestování více, než obzory horami omezené“.

Stejný autor (Guth-Jarkovský, 2003) uvádí: „Šel jsi zcela svobodně, kudy se ti líbilo, a proto noha tvoje nekráčela snad jen po zaprášené silnici, ale i po kypré mezi. Šel jsi, líbán blahodárným sluněčkem a zase blažil jsi se ve stínu hájů a hvozdů. Kde se ti zachtělo zastavil jsi se, ohlédl, ba i vracel, když romantický předmět obdivu, hrad či zámek, za blízkou skalinou schovávati se začal. Tvůj vkus byl dobrým pánem. S přírodou žil jsi v souladu, zastavil jsi se u nevidané dosud květiny, jež ještě po letech, v poznámkách uložena, milou památkou tě ovíjela, tu motýl tě doprovázel, onde zas tah mravenců tě zajímal...“

S friluftslivtem jsem se setkala na svém studentském pobytu v Norsku a toto téma mě natolik zaujalo, že jsem se rozhodla přiblížit ho ve své bakalářské práci všem studentům, kteří se chtějí blíže seznámit s FLL. Není pro mne snadné napsat práci takového druhu, protože na pochopení norské mentality a na seznámení s norským životním stylem jsem měla pouhý jeden semestr. Touto prací bych ráda alespoň částečně vyplnila mezeru, která se vztahuje k chápání norského životního stylu a k materiálům k tomuto určeným. Chtěla bych přispět alespoň k většímu povědomí o tom, co to vlastně friluftsliv je. Nejsem žádný odborník na FLL, ale vím, že i v České republice je pár lidí, kteří se tomuto tématu věnují, ale bohužel publikují převážně jen v anglickém jazyce.

2 SOUHRN DOSAVADNÍCH POZNATKŮ

2.1 Charakteristika friluftslivtu

2.1.1 Stručný přehled reálií norské monarchie

Norsko je konstituční monarchie ležící v severní Evropě s populací 4,8 milionu obyvatel, z nichž je zhruba 10 % se zahraničním původem. Král Norska, hlava státu Jeho Veličenstvo, se jmenuje Harald V.

Území Norska zabírá plochu 385 199 km², počet obyvatel na 1 km² je 16. Svou nejdelší hranici sdílí Norsko se Švédskem, dále sousedí s Finskem a Ruskem. Hlavní město je Oslo, které má přes půl milionu obyvatel, přičemž velký podíl na tom mají přistěhovalci, další větší město je Bergen, Trondheim či Tromsø.

V Norsku jsou oficiálně dva úřední jazyky, převážně je to norština a hlavně v severně položených okresech se můžeme setkat se sámštinou domorodých Sámů, kteří se žíví převážně lovem, rybolovem, chovem sobů a prodejem tradičních výrobků. Platí se norskou korunou. V Norsku se rozprostírá Skandinávské pohoří jdoucí od jihu až na sever, které také zasahuje na území Finska a Švédska. Nejvyšší hora Norska se jmenuje Galdhøpeggen, měří 2469 m. V Norsku můžeme najít velkolepé ledovce, dokonce největší pevninský ledovec Jostedalsbreen v Evropě. V zemi je dostatek řek i jezer. Největší je jezero Mjøsa, ale v Norsku leží také nejhlubší jezero v Evropě, které se jmenuje Hornindalsvatnet a je hluboké až 514 m. Norské pobřeží tvoří překrásné fjordy, které omývá Severní moře, Norské a Barentsovo moře, Atlantický a Severní ledový oceán. Z velké hojnosti ostrovu či ostrůvků jsou největší Špicberky, Lofoty a Vesterály.

Norsko se může pyšnit obrovskými nalezišti ropy, bohatým rybolovem, výrobou lodí a těžbou dřeva.

Roku 1945 vstoupili Noři do OSN a od roku 1949 jsou součástí NATO. I přes mnohé pokusy se Norsko nikdy nezačlenilo do EU (Abelsen, 2009).

2.1.2 Počátky friluftslivtu, Fridtjov Nansen, Ronald Amundsen

Celá historie friluftslivtu začala expedicí Fridtjofa Nansena, později také přispěl Roald Amundsen. Těchto dvou objevitelů si mladí pánové z Norska velmi váží a považují je za své

idoly a hrdiny. V roce 1922 Fridtjof Nansen získal Nobelovu cenu míru za své neúnavné humanitární úsilí a v roce 2000 ho čtenáři norských novin Aftenposten zvolili za muže století (Lande, 2009).

Fridtjof Nansen (1861 – 1930)

„Je světově proslulý polární badatel, vynikající vědec, později profesor zoologie a oceánografie. Dosáhl celosvětový ohlas a ovace zásluhou jeho expedice napříč Grónskem a s lodí "Fram" plul za oceán Arktidy. Nansen byl výborný v běhu na lyžích. Na lyžích napříč Grónskem si vysloužil reputaci výborného průkopníka“ (<http://www.fram.museum.no>).

„...Nansen věnoval přípravám expedice maximální péči a pro svůj plán získal širokou podporu u norské vlády i u soukromých podnikatelů. Společně s lodním architektem Colinem Archerem navrhl loď, která měla být schopná i při malých rozměrech bezpečně absolvovat obtížnou expedici. Trup lodi byl záměrně zvolen co nejkratší – zhruba v poměru 3:1 k šířce, aby umožnil snadné manévrování v ledových průrvách a aby se tlaku ledových ker nevystavovala zbytečně velká plocha. Také boční stěny byly konstruovány s ohledem na plavbu v ledových polích. Byly proto hladké a zaoblené, bez rovných ploch a hran, o něž by se mohl led opřít. Šikmé boky měly naopak umožnit, aby se před lodi při tlaku ledu nadzvedávala. Obšívka boků byla zhotovena z dubových fošen, důkladně vyplněna a utěsněna vrstvou korku, plsti a kůže, takže byla tlustá 70 – 80 cm. Celý vnitřek trupu kromě toho vyplňoval důmyslný systém trámů, podpěr a vzpěr, takže účinek každého vnějšího nárazu se díky tomu nesoustředil do jednoho místa, ale rozptyloval se na větší plochu. Tři stěžně nesly škunerovou takeláž, kterou doplňovala dvojice ráhnových plachet na předním stěžni. Kromě toho byla loď vybavena pomocným trojčinným parním strojem o výkonu 162 kW, který byl později nahrazen dieslovým motorem o výkonu 132 kW. Loď musela samozřejmě pojmout i značné množství zásob a výstroje. Neblahé zkušenosti mnoha předcházejících polárních výprav nabádaly Nansena k opatrnosti, a proto se rozhodl nalodit proviant na dobu pěti let. Hlavní pozornost věnoval co nejpestřejší skladbě potravin bohatých na vitamín C, aby se vyvaroval metly většiny tehdejších polárních výprav, jíž byly kurděje. Jako jedna z prvních lodí byl Fram vybaven generátorem na výrobu elektrického proudu, poháněným velkým větrákem. Konečné rozměry Framu byly tedy proti původnímu návrhu bezmála dvojnásobné.

Lod' vyplula 2. června 1893 z tehdejší Christianie (dnešní Oslo) s 13. člennou posádkou a podél sibiřského pobřeží dorazila koncem září do oblasti Novosibiřských ostrovů. Zde ji nechal Nansen připoutat lany k rozsáhlému ledovému kotli zmrznutí byl Fram pomalu unášen severozápadním směrem. V březnu 1895 se Nansen rozhodl na 84° s. š. Fram opustit a pokusit se dosáhnout pólu pěšky spolu s poručíkem Johansenem. A tak zatímco lod' pokračovala pod velením kapitána Otty Sverdrupa v driftování, Nansen pronikl až na 86° s. š. V další cestě mu zabránilo nepříznivé počasí, a proto se obrátil k jihu. Podařilo se mu dosáhnout Země Františka Josefa a odtud ho spolu s Johansonem v červenci 1896 odvezla lod' Windward zpět do Norska. Fram byl ještě nějakou dobu nezvěstný, ale nakonec dorazil v pořádku domů několik týdnů po Nansenovi. Vědecký materiál, který Fram po 1041 dní trvající cestě přivezl, představoval mimořádně cenné poznatky z oblasti meteorologie, biologie, oceánografie a příbuzných odvětví a stal se důležitým studijním podkladem pro všechny další výpravy.

Nansen se po návratu z expedice věnoval přednáškové činnosti, v roce 1913 se zúčastnil ruské výpravy do ústí řeky Jeniseje a v letech 1920 – 1922 se podílel na pomoci obětem postiženým první světovou válkou. Na počátku třicátých let se měl zúčastnit polární expedice vzducholodí Graf Zeppelin, ale tento i další plány zhatila Nansenova smrt. Fram se zúčastnil ještě dvou výprav do polárních krajů, přičemž prošel několika úpravami a přestavbami...“ (<http://www.norsko.cz>).

Polární lod' Fram, v překladu znamená „vpřed“, si můžeme prohlédnout v Oslo na poloostrově Bygdoy v jednom z nejnavštěvovanějších muzeí Norska, věnované pouze lodi Fram a jejím expedicím (Obrázek 1). Fram je jedna z nejslavnějších vědeckovýzkumných lodí na světě, originálně dochovaná do dnešní doby. V muzeu si můžeme prohlédnout deníky z expedic, nebo také vycpaná zvířata, která potkaly všechny polární výpravy. Můžeme si projít samotnou originální lod' Fram, od kapitánského můstku až po kajuty. Lod' Fram podnikla tři polární expedice. „Druhou výpravu lodi Fram, která se uskutečnila v letech 1898 – 1902, vedl kapitán Otto Sverdrup. Lod' vyplula z Norska, obeplula Grónsko a dorazila k Ostrovům královny Alžběty. Vracela se zpět Baffinovým mořem a Atlantským oceánem na Skandinávský poloostrov“ (<http://cestovani.idnes.cz>).

Na poslední polární expedici ji Fridtjof Nansen po své úspěšné expedici zapůjčil dalšímu objeviteli Roaldu Amundsenovi, který se na ní vydal do Antarktidy, a podařilo se mu s ní dobýt Jižní pól.

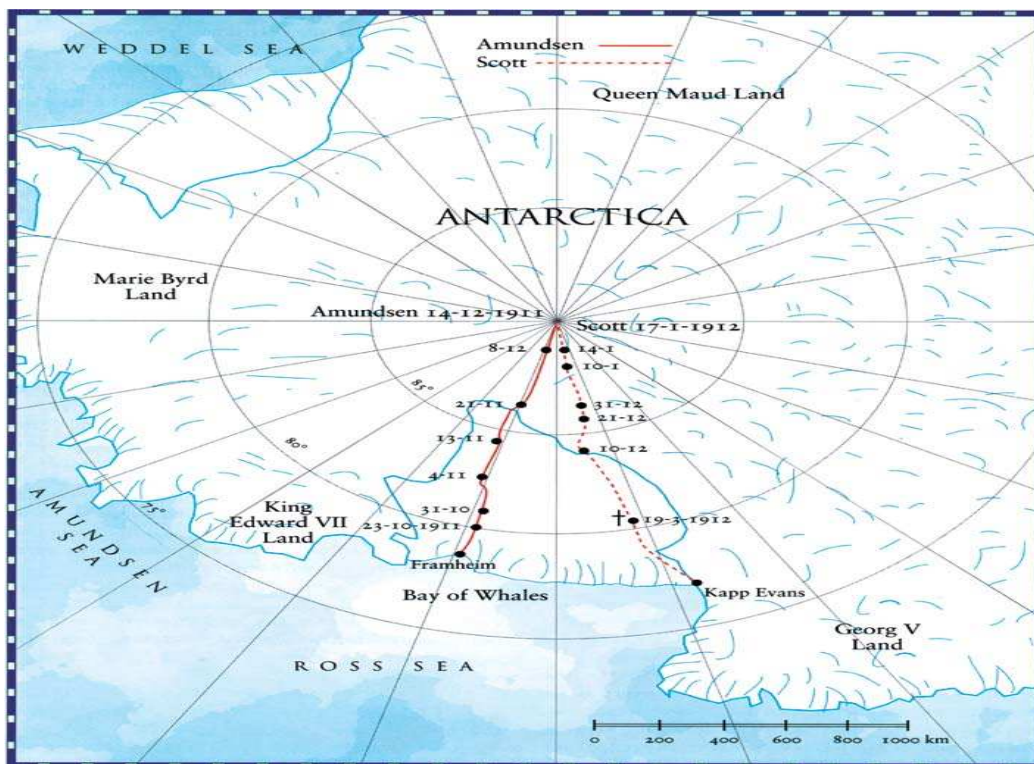

Obrázek 1. Fram museum v Oslo (<http://fram.museum.no>)

Roald Amundsen (1872 – 1928)

„Roald Amundsen je největší polární cestovatel všech dob. Narodil se v Borge v jihovýchodní části Norska a již od mala ho fascinovaly úspěchy mnoha polárníků. Když vyplouval Fridtjof Nansen na svou první expedici s lodí Fram, Roald Amundsen se ho zeptal, jestli by se mohl také připojit, ale Nansen cítil, že je příliš mladý. V roce 1897 Amundsen dostal šanci: plul s lodí "Belgica" směrem k jižnímu pólu. Na této expedici Amundsen zažil svou první antarktickou zimu. Amundsenův průlom jako polárního badatele přišel, když se stal zodpovědným za jeho vlastní expedici s lodí "Gjra", jako první proplul severozápadní cestu.

Roald Amundsen byl známý pro jeho velmi pečlivé plánování a schopnost dosáhnout svých cílů. V roce 1910, "Fram" opouští Christianii, původně míří na severní pól. Amundsen oklame celý svět a bere na výzvu, že první dosáhne opaku: jižního pólu. Amundsenova expedice, která dobyla jižní pól, je poslední úspěch v norské historii. 14.prosince 1911 dosáhli tohoto historického cíle: Amundsen, Bjaaland, Hassel, Helmer Hanssen a Wisting (Obrázek 2).

Obrázek 2. Amundsenova expedice na jižní pól (<http://fram.museum.no>)

Obrázek 3. Replika Amundsenova obleku v expedici na jižní pól, šitá z tulení kůže stejnou společností jako šila originální oblek (Autor, 2009)

S lodí "Maud" se Amundsen snažil plavit přes severní pól, ale po sedmi letech v ledu nedosáhl svého cíle. A přesto je dnes tato expedice považována za jednu z nejvýznamnějších polárních expedic.

Amundsen je také jedním z průkopníků polárního létání. Pomocí letadla N24 a N25 dělal nové pokusy směrem na sever v roce 1925. Tyto lety byly dramatické, ale Amundsen nedosáhl severního pólu ani s těmito pokusy. Nicméně v roce 1926 uspěje v létání nad severním pólem se zeppelinem "Norge". Tato expedice završila kariéru Amundsena jako polárníka“ (<http://www.fram.museum.no>).

Amundsen zemřel jako skutečný hrdina při záchranné akci ztracené posádky Umberta Nobileho.

„Amundsen byl mezi prvními, kdo začali se záchranou ztracené posádky Nobileho vzducholodi Italia. 18. června 1928 vyrazil hydroplán s Amundsenem a dalšími pěti lidmi na palubě z Norska na další pátrací akci. Měl naplánované přistání na Špicberkách, ale nikdy tam nedorazil. Později moře vyplavilo Amundsenův stan a plovák letounu, ve kterém letěl na pobřeží u Tromsø. Předpokládá se, že se Amundsenův letoun v mlze zřítil jižně od Medvědího ostrova do Barentsova moře a že Amundsen zahynul během havárie nebo těsně po ní. Jeho tělo se nikdy nenašlo“ (<http://cs.wikipedia.org>).

2.1.3 Stručná historie a filosofie friluftslivtu

Během 18. století nastala obrovská industrializace, kdy se lidé odvracejí od přírody, stěhují se do měst za prací, bydlí ve špinavém ovzduší, mezi odpadky.

Největší vliv na FLL má období národního romantismu v letech 1830 – 1850, jako reakce na industrializaci a urbanizaci. Romantické hnutí volalo po myšlence jít zpátky do přírody, a zpětně hledat svou ztracenou identitu člověka s přírodou. Největší vliv měli na hudbu, malířství a literaturu. Malíři kreslili krajinu, řeku, lesy. Henrik Ibsen napsal báseň „*Paa Viderne*“, ve které představil světu poprvé pojem FLL.

V roce 1868 byla založena organizace DNT – *Den Norske Turistforening*, turistická organizace, která vyhlásila roku 1962 první národní park Rondane, následoval Jotunheimen roku 1980. Z počátku byli členové organizace pouze z vyšších vrstev, což se změnilo až po roce 1920. Nyní tuto organizaci tvoří převážně nadšení dobrovolníci, kteří za odváděnou práci nedostávají žádný plat. Jejich práce spočívá ve značení turistických tras

a lyžařských cest, starají se o kabiny, pořádají kurzy, zkrátka vše, co je potřeba. Kabiny jsou rozděleny na tři typy. O první typ se stará personál, jsou perfektně vybavené, je zajištěné vaření i nocleh. V kabinách druhého typu nenajdeme personál, ale najdeme v nich zásoby dřeva i jídla, matraci na přespání. V posledním typu kabiny také není personál, ani potraviny, ale můžeme tam přespát na matracích a zatopit si dřevem.

V roce 1861 byl založen nejstarší lyžařský klub na světě *Trysil Skitter og Skiløberforening*. Rok 1905 je velmi významný pro Norsko, neboť byla zrušena unie se Švédskem. Během druhé světové války se lidé vydávali na dlouhé túry do přírody, kde se cítili svobodní, což přispívalo k upevnění národní identity. Roku 1952 se pořádaly zimní olympijské hry v Oslo (Pedersen, 2009).

Za původce norského FLL můžeme považovat britské horolezce, kteří byli z vyšší vrstvy a měli dostatek času i peněz objevovat krásy norské panenské přírody. Za prvního největšího průkopníka britského původu lze považovat Williama Slingsbyho (1849 – 1929), který objevil a prozkoumal Jotunheimen, nynější norský národní park.

Velkou práci za ženskou emancipaci odvedla jeho žena Therese Bertheau, která učila angličtinu, dívky na buržoazní škole v Oslo. V roce 1894 si jako první žena vůbec dovolila obléknout pánské kalhoty. Thereze byla veliká průkopnice ženského horolezectví. Byla první žena, která upozornila na nerovnost práv mezi muži a ženami, a také nebyla přijata do norského Alpin klubu jako řádný člen kvůli pohlaví. Což napravila až v roce 1907 Audrey Le Blond, která jej založila pro ženy, a až roku 1975 byl ženský Alpin klub přijat mezi mužský (Pedersen, 2009).

Další žena výjimečného charakteru byla Gro Harlem Brundtlandová, přezdíváná „matka národa“, zastávala post ministryně životního prostředí. Pracovala také na ministerstvu zdravotnictví, kde prosazovala svoji vizi mezi zdravím obyvatelstva a stavem životního prostředí. V roce 1980 získala mezinárodní uznání na postu předsedkyně Světové komise rozvoje životního prostředí. Byla také úspěšná předsedkyně Norské dělnické strany práce a v roce 1981 se stala ve svých 41 letech nejmladší a současně první ženou na postu předsedy vlády Norska. Brundtlandová vytvořila a současně předsedala komisi, z roku 1987, která vypracovala zprávu „Naše společná budoucnost“ a podnítila svolání konference OSN o životním prostředí v Rio De Janeiru v roce 1992. V roce 1998 byla zvolena jako první žena na post generální ředitelky Světové zdravotnické organizace WHO (<http://www.norsko.cz>).

Stěhování do měst na konci 19. století mělo za následek více volného času obyvatel, a tak vznikal FLL. Na počátku 20. století zaznamenal velký rozmach pro všechny společenské vrstvy, protože dříve se FLL týkal pouze vyšších vrstev. Začaly se stavět kabiny kolem Oslo pod heslem „Čerstvý vzduch přináší bohatství“. V letech 1960 až 1970 bylo Norsko docela chudá země, málo lidí mělo auta, ale v letech 1950 – 1960 byla postavena nová veřejná dopravní síť kolem Oslo, to znamená, že se lidé snadněji dostali na procházky kolem jezer či do lesů (Pedersen, 2009).

Na počátku 20. století se do škol dostala tělesná výchova na čerstvém vzduchu, ale pouze pro chlapce, dívky se musely věnovat více estetickým disciplínám jako je gymnastika. Později byla vydána příručka, kde se mluví o FLL jako o *friluftsløk* (løk znamená hrát), což v praxi znamenalo venkovní výlety, hry, které byly přijatelné už i pro dívky. V roce 1936 Norsko přijalo školské zákony, kdy vzešlo v platnost národní kurikulum, které upravovalo tělesnou výchovu pro všechny děti. V roce 1960 bylo založeno norské Vysoké učení technické a učení přírodních věd v Trondheimu, kde se FLL vyučoval. V roce 1967 založil Nils Faarlund soukromou vysokou školu *Norges Hogfjellsskole*, která měla přírodní vědy a také se zabývala horolezectvím. Roku 1968 byla založena *Norges Idrettshogskole* (Norská univerzita tělesné výchovy a sportu), na které se začal také vyučovat FLL, stejně jako roku 1982 na Telemark university. Od roku 1990 je možné vidět smíšené třídy v tělesné výchově a téhož roku začala platit školská reforma o povinné ekologické výchově už od malých dětí ve školkách, což znamená další udržení tradic FLL. Takzvané venkovní vzdělávání bylo považované za boj s nezdravým životním stylem, boj proti hyperaktivitě, obezitě, problémy se soustředěním, učením atd. Roku 1994 byly uspořádány zimní olympijské hry v Lillehammeru (Abelsen, 2009).

„Když se dívám zpětně na všechny ty roky, které minuly, a porovnám generaci mého mládí s tou, která dospívá nyní, nemohu popřít, že se staly velké změny ku prospěchu dnešních mladých lidí, a to i v oblasti sportovního vyžití a friluftslivtu. Máme zde nyní nový pohled na sportovní vyžití a jeho hodnotu a nové tempo v rychlosti jeho šíření mezi mladými lidmi v Norsku. Je to zejména lyžování, kterým to zde vše začalo, a kde je rozdíl mezi mým mládím nejvíce markantní. Stále si vzpomínám, jak jsem se vydával na běžky do Nordmarky a nacházel jsem zde moje vlastní čtrnáct dní staré stopy. Dnes, věřím, by bylo náročné rozlišit stopy už po pár hodinách.

Ačkoli je možné, že ne všechny stránky tohoto vývoje jsou dobré. Může se stát, že dáváme více důrazu na soutěže než na sportovní vyžití; příliš mnoho rekordů

a přílišná specializace. Lyžař je často jen muž, který umí skočit tolik a tolik metrů. To může vést k tělesnému vývoji, nebo alespoň k nějaké jeho části, ale vždy by v tom měla být obsažena i duše. Může se taky stát, což bývá také často přehlíženo, že sportovní vyžití není cílem samo o sobě ale jen nástrojem, cílem by mělo přednostně a především být to, jak to bylo dříve; v zdravém těle zdravý duch.

Je zde ještě další aspekt dnešního sportovního života, který je podle mého názoru velmi významný; družnost.

Může se zdát, že nikdo se již nemůže věnovat sportovnímu vyžití, aniž by se nestal součástí nějaké skupiny. Kluby, asociace, časté srazy a chaty se stávají zjevnou nutností.

Důležitou složkou dnešního sportovního vyžití by měl však dozajista být friluftsliv: být schopný dostat se z davu, pryč od věčného závodění, vyčerpávajícího hluku, ve kterém vedeme své životy za hranicemi svých možností – dostat se z toho pryč, ven do přírody. Tohle je pro mě ta nejdůležitější stránka friluftslivu. Tohoto se ale nedá dosáhnout, když vyrážíme ven ve skupinách, následujeme prošlapané cestičky, hromadíme se v chatách a podle plánu spěcháme z prvních lázní do druhých, nebo pokud se plavíme z jednoho lázeňského centra do dalšího, kde večery a noci protančíme s okouzujícími mladými dívkami.

Měli bychom si uvědomit, že toto není friluftsliv. Tohle je pouze pokračování ve stejném způsobu života, jaký mladí lidé žijí po celou zimu a jaký jim nepřinese mnoho nových dojmů.

Co je však především důležité, zvláště pro nás lidi z měst, je dostat se pryč od toho, na co jsme zvyklí. Tento městský život je pro nás přece jen nepřírozený a určitě nebyl určen naší přírodní podstatou“ (Nansen, 1921 in Dahle, 1992).

V tomto proslovu má Fridtjof Nansen naprosto pokrokové myšlenky, co se týká „modernizování“ FLL. Friluftsliv není o tom vylézt na nějaký vrchol, ale o vyzkoušení si dovedností, které fungovaly v dávné historii. Například plavbu na starých lodích, plachetnicích, vyzkoušet si, jak se dříve lovalo, rybařilo, bydlelo či jak si postavit přístřešek v přírodě na přespaní. Pro FLL jsou důležité romantické ideje, kdy člověk sám vyrazí do přírody ve společnosti hvězd, měsíce, řeky a zvířat. Krásný příklad, co je a není FLL, je sjezdové lyžování; pokud člověk vyšlape na kopec a sjede si ho, můžeme mluvit o friluftslivu, pokud si jde člověk zalyžovat a použije při tom lanovku, nemůže být o FLL ani

řeč. Jde o to být součástí přírody a ne trénovat tělo, žádné závodění, soutěžení, ale společná socializace. Dřívější zájmy lidí, kteří žili FLL, bylo studování map, rybaření, sběr plodů a hub, farmaření, výlety na lyžích, cayaking a canoe, avšak v dnešní době se tyto zájmy mění se změnou doby v horskou cyklistiku, snowboarding, parašutink, rafting, orientační běh, cestování. Úloha žen byla ve vychovávání dětí a starání se o domácnost, v dnešní době se z žen stávají veterinářky, věnují se turistice či horolezectví stejně jako muži. Dříve se všude chodilo pěšky či jezdilo vlakem, avšak v dnešní době se lidé dopravují auty, na kole či letecky. Dnešní FLL je směs starých tradic i nových sportovních trendů, ale veškeré tyto aktivity jsou odehrávány v přírodě, doprovázeny klidem a splnutím s rytmem přírody.

Pro mé učitele z Oslo je velmi důležité předávat zkušenosti i vědomosti o FLL dnešní generaci, aby správně porozuměli norské historii, návratu k přírodě, ochraně přírody, protože pravým domovem norské kultury je příroda. Radost ze vzdělávání, učení se novým dovednostem, probuzení pocitu radosti z fyzické aktivity v přírodě. S majestátností, se kterou žijí v krásné zemi, krajina a měnící se roční období. To by mělo probudit smysl pro úctu k nevysvětlitelnému, vyvolat radost v životě. Procházky venku mají vzbudit nutkání toulat se mimo vyšlapané cesty a do neprobádaného terénu, používat tělo a smysly, objevovat nová místa a objevovat svět. Venkovní život se dotýká našeho těla, mysli a duše. Obeznačenost propojení v našem životním prostředí musí být doplněna o uznání naší závislosti na jiném druhu, naší spřízněnost s nimi a naši radost z volně žijících zvířat. Radost z přírody je nezbytná. Propojení mezi způsobem života a životním prostředím je také neméně důležité. Ve studiu friluftslivových činností jsou zastoupeny jak hry v přírodě, tak další aktivity, studenti si mohou vyzkoušet různé dovednosti a dozvědět se více o přírodě, např. jak interpretovat mapy a používat kompas, první pomoc, interpretovat značky, použít vhodné oblečení, jak chytit kraby, lovit ryby pomocí sítí, využívat vítr na plachetnici, jak správně uvařit mušle a mnoho dalších dávných tradičních hodnot.

Nelze stanovit jednoznačnou definici friluftslivu, ale můžu přeložit slovo friluftsliv, které se skládá ze tří slov. Fri-free-volný, luft-air-vzduch a liv-life-život čili život na volném-čerstvém vzduchu. Znamená to, že lidé vyráží do přírody za jakéhokoliv počasí, na což jsem si těžko zvykala.

Zde uvádím shrnutí z přednášky, kterou měl Dahle v roce 2004 v Tokiu při příležitosti pořádání OH v Lillehameru. Norský FLL začíná, když lidé opouštějí své domovy, jdou do přírody sami nebo s přáteli či rodinou. Jednodenní FLL znamená, že se tito lidé vrátí zpět

ještě tentýž den. Za FLL můžeme považovat rybaření, lov, sběr plodů, houbaření, fotografování, poznávání rostlin, ptáků atd.

Když žijete v Norsku, znamená to pro Vás vždy krátkou cestu do přírody. Pokud bydlíte v Oslo, stačí pouhých 20 minut a ocitnete se v přírodě za městem. Každý má volný přístup do přírody, ať už je cizinec či rodilý Nor, můžete chodit, kde chcete, sbírat houby, plody, ani k rybaření nepotřebujete žádnou povolenku.

Důvodů pro chození do přírody je mnoho a můžou být složité – souznění s přírodou, socializace, tělesné aktivity, ale možná také chovat se k přírodě jako k příteli, který potřebuje, aby o něj někdo pečoval.

Norská kultura FLL byla předávaná z generace na generaci, má mnoho rituálů, které se musí dnešní generace učit.

Charakteristika tohoto kulturního fenoménu a toho, co ho odlišuje od mezinárodního trávení volného času v přírodě, je důležité souznění s přírodou, věnovat se FLL není finančně náročné. Cestování je levné a nejdražší oblečení není důležité. Využití přírodní a kulturní krajiny je jednoduše dostupné v trvalých rezidencích a kabinách.

Dodržování tradic je silně zakořeněné v přirozených skupinách jako je rodina a přátelé. FLL není závislý na organizacích, můžeme si sami vybrat místo, kde budeme FLL provádět.

Navíc tradiční norský FLL samozřejmě ovlivňují mezinárodní kulturní aktivity způsobu trávení volného času. Mezinárodní outdoorové aktivity jsou především aktivity motivované a vázané na přírodu, často vytvořenou lidmi. Tyto aktivity jsou častěji organizované pro komerční účely, nebo některé z nich, díky institucím, dělají vzdělávací programy nebo krátké kurzy.

S norskou tradicí FLL můžeme poznat, že pomocí FLL se utužuje zdraví a prohlubuje vztah k přírodě, což přispívá k ochraně a zlepšení života na zemi. Praktikovat FLL v Norsku znamená vykonávat aktivity šetrné k přírodě v tom smyslu, že FLL děláme na přírodní půdě. V mnoha ohledech je FLL moderní cesta být venku v přírodě. Filosofie je být součástí přírody, dělat aktivity, které neničí přírodu. Můžete se procházet nebo dělat horolezectví, ale musíte opustit přírodu za stejných podmínek, jako jste do ní přišli. Příroda má vlastní hodnoty a lidské bytí je toho součástí.

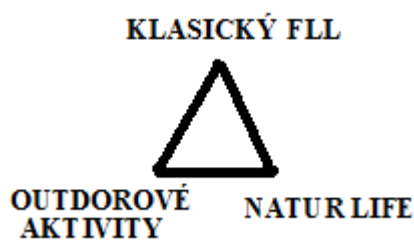
Norové využívají přírodu ve svém volném čase třemi různými formami: friluftsliv, *natur life* (dále NL) – život v přírodě a outdoorové aktivity (dále OA).

Pokud se podíváte na motivy FLL (Obrázek 4), máme tři oblasti. Socializace, fyzická aktivita a poznání přírody. Ale pokud se podíváme na obrázek jako na pyramidu, na vrcholu můžeme vidět norské eko-filosofické myšlení, měli byste být venku v přírodě, přátelsky se k přírodě chovat, cítit harmonii s přírodou, to je cíl pobytu v přírodě. Takže filosofie je následující: lidé se mají v přírodě cítit šťastní, mají se o přírodu starat, z toho plyne environmentální vzdělávání.

Obrázek 4. Charakteristika FLL

NL pochází z norské venkovské kultury. NL je tradiční cesta využívání přírody, jako je rybaření a lov. Hodnoty NL a FLL vedou k přijetí, že se cítíme v přírodě jako doma. Tato cesta, NL a FLL pomáhají vést životní styl charakteristický velkou harmonií mezi přírodou a lidmi. Na obrázku 5. je znázorněno, že v Norsku nazýváme všechny tři činnosti FLL. Tento moderní FLL užívají zpravidla lidé z měst a předměstí. Praktikují to, čemu říkáme klasický FLL. Poté máme tradice charakteristické pro venkov, NL. To je způsob využití přírody tradiční cestou. Pro NL (Obrázek 6) je charakteristické poznání přírody, fyzická aktivita, socializace a eko-filosofie.

Obrázek 5. Možnosti FLL

Obrázek 6. Charakteristika NL

Outdoorové aktivity jsou často motivované v potěšení z činnosti a sociálního postavení. Aktivity mají pozitivní charakter pro jednotlivce a budou často dobře vnímány v sociálním spojení, ale mohou být problematické z ekologického hlediska. OA jsou odlišné od FLL a NL ve smyslu, že OA nejsou prováděny na přírodní půdě, neboť příroda je pouhá oblast pro klienty zaměřující se na drahé vybavení a dlouhé a finančně náročné cestování. OA se týkají činností a sportů v přírodě. OA charakterizuje poznání přírody, fyzická aktivita, socializace, ale na vrcholu trojúhelníku je risk, za účelem sociálního statusu (Obrázek 7).

Obrázek 7. Charakteristika OA

Obrázek 8. charakterizuje sport, to znamená soutěžení a trénování. Sport má stejné motivy jako je fyzická aktivita, socializace, člověk se více předvádí a zdokonaluje se v jednom sportu, pak dalším, člověk se stane známým, zvýší se mu sociální status, také ekonomické důvody nejsou zanedbatelné.

Obrázek 8. Charakteristika sportu

Guth-Jarkovský (2003, 17) ve své knize uvádí, že: „...Charakteristickou známkou sportu jest jistá ctižádost, která snaží se dosíci výsledků co nejlepších a vede k závodům, avšak často svádí k rozmanitým výstřelkům a honbě za cenami, jakož i přehnanou přípravou k závodům těm (trainingem) nezřídka i zdraví škodí, na úkor sportu samého, jenž svou podstatou jest výborným prostředkem k utužení zdraví“.

Stejný autor Guth-Jarkovský (2003, 19) uvádí: „Sport, nemá-li se zvrhnouti v profesionalismus, řemeslnost, není nikdy sám o sobě cílem. V tom turistika poněkud se od sportu odkloňuje potud, že poznávání přírody a požitky z ní a její krásy obsahuje v sobě vlastní cíl. Ale zase, jakmile tohoto cíle se vzdá, zřemeslní a přestává býti turistikou“.

FLL je součástí environmentálního vzdělávání se zaměřením na přírodu – šetrný způsob života k přírodě, životní styl v harmonii s přírodou. V ekologickém hnutí (*In the Deep Ecology Movement*) je lidské bytí součástí přírody. Příroda je skutečný domov člověka. Lidský postoj k přírodě a chování v přírodě může být změněno, jestliže začneme být přátelštější k přírodě. Pokud chceme rozvíjet život v harmonii s přírodou, musíme především svůj čas věnovat dětem. Musíme dát příležitost dětem, aby si vyzkoušely spolupráci s přírodou. Mezi vlastnosti malých dětí patří empatie. Tato vlastnost může být použita v rozvíjení sociálních kompetencí. Děti mají schopnost starat se o ostatní lidi, ale mají také péči a cit pro přírodu. V zájmu zachování norské FLL tradice bude neúčinnější způsob, jak zajistit, že jsou děti socializované, že se do tradičního FLL využije věk, kdy tráví volný čas s rodiči. Veřejný sektor by měl v první řadě investovat do iniciativ, které dávají rodinám s dětmi dobré příležitosti pro radost z tradičního FLL.

Pro FLL jsou důležité také další faktory, které celoživotně ovlivňují zájem o FLL. Vztah rodičů k FLL, vzdálenost od dostupných oblastí, přístup kamarádů k FLL, zájmy které máme v přírodě, přístup rodiny ke kabinám, letním domům nebo chov psů (Dahle, 2004).

„Dětský svět přírody“ je projekt, který byl vytvořený pro podporu dětí a jejich rodičů k účasti na FLL. Jedná se o skutečné území v horách, kde byly postaveny kabiny, udělaly se cesty a mapa oblasti.

Součástí projektu jsou dvě knihy, jedna FLL v zimě a druhá FLL v létě. Záměrem knih je pedagogické působení na děti při vykonávání FLL. V knihách se vypráví příběh tří dětí Gurru, Mikkel a Myrill, na pěším výletě do hor. Tyto tři děti jsou ústředními postavami v knihách a mají blízký vztah k přírodě. Autor dal dětem takové rysy osobnosti, které chtěl, aby malí čtenáři přijali za své. Gurru má dobře vyvinuté schopnosti vcítit se do druhých lidí, zvířat a rostlin. Gurru je zodpovědná za naučení nových dovedností Mikkel a Myrill. Mikkel a Myrill chtějí vyzkoušet výzvy, které jim příroda dá. Kniha také obsahuje vzdělávací náplň o místní kultuře a environmentálním vzdělávání. Mikkel a Myrill se učí starat o přírodu a místní kulturu. Začínají si uvědomovat, že příroda je pravým domovem norské kultury.

Kabiny byly postaveny podle tisíc let staré tradiční stavby, kde za vikinských dob žily tři generace v jednom pokoji, kde měli jedno ohniště a to bylo všechno, v další místnosti žily krávy a bylo uloženo dřevo, to bylo vše, co potřebovali k životu.

Dnešní děti si můžou s rodiči vyzkoušet atmosféru, jak žili lidé před tisíci let. Na mapě jsou označeny kabiny, do kterých se dospělý člověk dostane od jedné k druhé za dvacet minut, s malými dětmi okolo šesti let to může trvat i pět hodin (Dahle, 2004).

Dnešními největšími průkopníky FLL jsou Sámové. Ve venkovských oblastech daleko na severu Norska je malý vliv přistěhovalců, řídké osídlené oblasti dávají možnost být neustále v kontaktu s přírodou. Četnost hor, řek a lesů je tak veliká, že si sami Sámové nedokážou představit život bez přírody, je to zkrátka jejich přirozené prostředí (Pedersen, 2009).

Cílem FLL je zážitek z nedotčené přírody, který skýtá i mnohé nástrahy. Turistické cestičky nejsou nijak uměle vytvářeny, trasy jsou mnohdy nebezpečné, vedou kolem řek, které bývají často rozvodněné. Cestičky vedou po velikých balvanech, stejně jako po malých kamenech, které bývají často velmi kluzké. Mnohé trasy vedou přes snůh i ledovec, a pokud se člověk ztratí, existuje jen velmi malá pravděpodobnost, že ho najdou.

2.1.4 Lyže, národní symbol Norska

Pro Norsko jsou charakterističtí Vikingové, hnědý kozí sýr, dřevěné kostely, rybářské kabiny, krásné červené dřevěné domy, ale také samozřejmě trolové, o nichž se traduje, že pokud uvidíme malého trola, můžeme uvidět i velkého, ale pokud zasvítí sluneční paprsky, promění se v kámen.

Názor, že jeden specifický sport může mít větší roli k jistým národům než jiné sporty, je rozšířený. Baseball je podle mnohé literatury uznávaná americká hra. Lední hokej patří nepochybně ke Kanadě, typický sport pro Argentinu je vodní pólo. Koncepce lyžování představuje národní sport Norska, protože národní sporty se nevytváří, ale přináší je historie. V Norsku měli lidé v minulém století jasno. Lyžování se stalo národním symbolem, toto chápání od té doby dominovalo jako samozřejmost. Tento symbol je chápán jako láska k přírodě, jako duch norského národa. Jestliže se vydáme zpět do minulosti, můžeme se přesvědčit o tom, že je to pravda. Na začátku 19. století žila většina obyvatel podél pobřeží, kde nebyly příznivé podmínky pro lyžování. Ani v největších norských městech lyže nebyly

moc známé, ale v ne příliš hustě zabydlených oblastech a v oblastech na severu se již lyže běžně používaly.

O Norech se traduje, že se narodili s lyžemi na nohou. Používají je již více než 4 000 let a po staletí byli s lyžemi velice úzce spjati. A tak se není co divit, že kořeny lyžování nacházíme právě zde. Nejstarší zmínky o lyžích pocházejí z roku 3000 – 2500 př.n.l., a to v podobě nástěnných maleb objevených na norském ostrově *Rödöy*. Potřeba přežít dala vzniknout prvním předchůdcům lyží, které se využívaly především jako transportní prostředek usnadňující chůzi v hlubokém sněhu, a to zejména pro myslivce, farmáře a lovce. Vzhledem ke vzdálenosti jednotlivých míst se staly též důležitým prostředkem při udržování sociálních vztahů (<http://www.freeheel.cz>).

„...První zmínky o lyžích jako o sportovním náčiní jsou už z roku 1060. Podle pověsti vyzval norský král Harald III., Krutý, slavný vikingský bojovník, Heminga Aslaksona, o jehož smrt usiloval, k lyžarskému závodě. Král tento závod sám uspořádal na vlastní náklady. Zvolil velice nebezpečný terén na prudkém a skalnatém kopci, kde každá, i sebemenší chyba, znamenala jistou smrt. Heming protestoval kvůli nebezpečnosti závodu a velikému riziku zranění, ale i přes námitky musel nastoupit. Jenom díky skvělé technice sjíždění a s pořádným kusem štěstí se vyhnul jakékoliv kolizi a sjezd ve zdraví přežil. A jak to tak už v historii chodí Heming se zakrátko dočkal zadostiučinění za tento závod, když Harald III. Krutý padl na válečném poli roku 1066 v bitvě u Stamford Bridge. Další zmínky o sportovním využití lyží pocházejí z počátku 19 století z Norska. Každou neděli byly pravidelně pořádány závody mezi farmáři. Účastnilo se jich kolem 1800 farmářů ze širokého okolí. Nekonaly se pro prestiž nebo pro peníze, ale pouze pro pobavení a přátelské setkání. Soutěž probíhala ve 4 disciplínách: *Sladlom* – jízda po zamrzlém kopci bez překážek. *Kniekelom* – jízda ve volném terénu. *Hoppelom* – slalom s uměle vybudovanými skoky. *Uvöslom* – sjezd. Od roku 1850 se soutěže rozšířily po celém Norsku a začala se v nich uplatňovat určitá pravidla“ (<http://www.freeheel.cz>).

Historie lyžování má v Norsku další příběh o malém princovi, který se později stal králem. Jmenoval se Haakon Haakonsson a jako možný uchazeč o trůn byl v ohrožení života v zuřivé občanské válce. Dvouletého prince naložili na lyže a vydali se na cestu z Lillehameru do Rena roku 1206. Běžná cesta se jim zdála být příliš nebezpečná, tak dva *birkebeiners* (válečníci) ho nesli přes hory na lyžích. Tradice *birkebeiners* se udržuje dodnes pomocí závodů, které se pořádají od roku 1932 na počest *birkebeiners* (Goksøyr, 1998).

2.1.5 Mé praktické setkání s friluftslivem

V Norsku jsem studovala jeden semestr tři předměty, které se týkaly FLL. Výuka běžně probíhala venku, mimo učebny. Měli jsme praktickou výuku vodního záchranáře, výlet na kolech, kde jsme se učili mykologii, lekce kajaku i kanoí, nebo například praktický kurz co dělat, když se člověk propadne do ledu. Učili jsme se stavět také různé typy přístřešků z přírodních materiálů i ze sněhu, k přenocování a podobně.

V rámci předmětů jsme měli praktické kurzy, které se odvážím nazvat kurzy přežití. Učili jsme se dovednosti, které se Norové učí od svých předků a jsou předávány z generace na generaci a můžou je využít v horách, lesích či na moři. Zkrátka všude, kde rytmus určuje příroda, protože tradiční rituály a také metody budou stále funkční, například na starých plachetnicích, nebo na starých rybářských lodích či v lese.

Na kurzech jsme si museli psát „deník“ o počasí, o pocitech, o vybavení, o stravě a jiné, a proto můžu uvést pár autentických řádků ze survivalu. Vybrala jsem dva kurzy, které blíže popíšu.

První survival se konal 27. 8. – 2. 9. v Národním parku Jotunheimen neboli v domově obrů, kam jsme se dopravili vlakem z Oslo do *Otta*. Poté jsme pokračovali autobusem do *Lom*, kde jsme mohli vidět slavný barokní kostel (Obrázek 9), který byl postavený ve 12. století. Dodnes je to jeden z nejlépe zachovaných typických dřevěných kostelů, který stále slouží svému účelu.

Obrázek 9. Kostel v Lom (Autor, 2009)

Navštívili jsme také norské *Fjellmuseum* neboli Muzeum horolezectví v Jotunheimenském NP, kde jsme mohli vidět repliku mamuta, který byl nalezen v oblasti i s mládětem, dále jsme mohli vidět různá vycpaná zvířata charakteristická pro NP a také dochované dřevěné lyže, jež se v minulosti používaly. Z Lom jsme jeli autobusem k chatě *Leirvassbu*, odkud jsme se po čtyřčlenných skupinkách vydali na jezero *Langvatnet*, kde jsme si postavili stany a navečeřeli jsme se. Celou cestu od chaty nám přšelo, ale dalo se to zvládnout až do chvíle, kdy jsem spatřila řeku, kterou bylo nutné přebrodit. Navlhlé boty mi vydržely až do večera prvního dne. Přejásná příroda, která nás obklopovala, předčila mé očekávání. Moje skupina byla náhodně složena ze dvou Čechů a dvou Norů. Již po prvním dni jsem pochopila, že moje bunda ani boty, nebudou dostačovat, ale obojí bylo zatím jen velmi vlhké. Julie i Vegard měli perfektní nepromokavou bundu i boty, na rozdíl ode mne jim nebyla zima, protože měli suché oblečení. Já měla suché pouze kalhoty, které jsem si koupila v Oslo.

Je druhý den ráno (Obrázek 10), pátek 28.8, probouzíme se do deštivého počasí. Po celém dni mám totálně promočené boty, roztrhala se mi pláštěnka a bunda už také není voděodolná. Je mi stále zima, pořád prší, jediná záchrana je můj spacák, to je jediné místo, kde se můžu zahřát. Přes den jsme chytali ryby, učili jsme se pokládat sítě na ryby, které jsme večer snědli, a také jsme vypustili malé rybičky do jezera.

Obrázek 10. Tábor u jezera (Autor, 2009)

„Je sobota ráno 29.8, nenávidím déšť, mám promočené boty, už si nedávám ani sáčky do bot. Ponožky jsou mokré, bunda i mikina také. Příbyly úrazy při brodění řek a zdolávání kamenitých cest. Náplň dne byla orientace a rybaření na řece pomocí prutu, kdy jsem utrhla vlasec a pak jsem chytila houf mořských řas“.

„Je neděle 30.8, dnes ráno jsme sbalili stan a vydáváme se směrem na chatu *Olavsbu*, kde máme nedaleko přenocovat. Terén je velmi obtížný. Přes den jsou 3 – 4°C, v noci se pak pohybují teploty pod bodem mrazu okolo tří stupňů. Večer jsme šli spát s pohledem na ledovec, který byl ráno celý zasněžený, u nás v údolí přes den samozřejmě prší“.

Obrázek 11. Obrázek celé třídy (Autor, 2009)

„V pondělí 31.8 se probouzím nevyspaná, protože Vegard celou noc šíleně chrápal, došlo i na fyzické tresty, avšak ani to nepomáhalo, navíc jsme spali na borůvčí. Vyrázili jsme na cestu, která byla neustále do kopce, asi 6,5km, protože byla Julie v armádě a Vegard měří nejméně dva metry, šli jsme velice rychle a do cíle, na chatu *Skogadalsbøen* jsme došli jako první skupina za dvě a půl hodiny, nejpomalejší skupina šla stejnou vzdálenost čtyři hodiny. Po třech hodinách jsme pak pokračovali až do tmy dalších asi 6km velkým stoupáním, stan jsme stavěli po tmě, ale tato dlouhá trasa se nám i přes nebezpečnost vyplatila, protože jsme

mohli druhý den spát až do 11h v *Fleskedalen*, kdežto jiné skupiny ušly předešlý den vzdálenost kratší, a tak museli ráno brzy vstávat, protože jsme měli všichni sraz s učiteli“.

„V úterý 1.9 máme opět postavený stan na borůvčí, máme spoustu času sbalit stan a v 15h máme sraz s učiteli v *Ingjerdbu*. Pořád prší, večer stavíme stan ve *Vettismorki*. Dnes bylo docela dobré počasí, během cesty začalo pršet až ke konci. Šli jsme stále z kopce, bylo to moc nebezpečné. O oblečení už se ani nezmiňuji, protože už nemám suché ani kalhoty koupené v Oslo“.

Ve středu 2.9 máme sraz v 9h ve *Vetti Gard*, kde mám přednášku o pryskyřníku a o kontryheli. V průběhu celého kurzu mají všichni nachystanou přednášku o nějaké zajímavosti z oblasti. Z *Vetti Gard* se vyrážíme podívat na jeden z největších vodopádů Norska, *Vettisfossen*, který má 275m (Obrázek 12).

Obrázek 12. U vodopádu Vettisfossen (Autor, 2009)

Z *Vetti Gadu* scházíme na parkoviště, kde na nás čeká autobus směr Oslo.

Další školní kurz jsme jeli na ostrov, který leží poblíž Trondheimu, jménem Hitra. Informace o kurzu jsme dostali opět v norštině. Nicméně odjezd byl 9. září nočním vlakem do *Trondheimu*, kde jsme dorazili v 7h ráno a měli jsme čas na prohlídku města, ve kterém jsme mohli vidět první výtah pro kola na světě, který vedl směrem do kopce. Další sraz jsme měli v přístavu, odkud jsme pokračovali lodí. Bylo špatné počasí a naši loď pustili ten den jako první, protože bylo moře příliš rozbouřené.

„Nikdy v životě jsem se tak nebála jako tenkrát, bylo mi velmi špatně od žaludku, z okna jsem se taky dívat nemohla, protože byly obrovské vlny, což mě vůbec neuklidňovalo. Zkoušela jsem usnout, samozřejmě to nešlo“.

Po dvou hodinách jsem vystoupila z lodě a přestoupili jsme do autobusu, který nás odvezl do dalšího přístavu, kde na nás čekala malá loď, na které jsme jeli po skupinkách až na cílový ostrůvek. Na této loďce nás potkalo krupobití a vzhledem k tomu, že jsme se neměli kam schovat, tak jsme si jej náramně užili, navíc byla loďka moc malá a tak jsme měli vlny i na palubě, takže jsme byli všichni pěkně mokří, ale nebylo to nic oproti předchozí větší lodi. Konečně jsme dorazili na náš ostrůvek, který jsme museli celý přejít v močálovitém terénu plném různých překvapení, protože jste nikdy nevěděli, jestli stojíte na pevné půdě, nebo Vám noha zajede ještě hluboko. Nicméně po zkušenostech z Jotunheimenu jsem si koupila nové boty, takže jsem starost o promočení neměla.

Jak jsem se dověděla v jedné z přednášek, náš dřevěný dům byl starý 120let, používá se v létě a na jaře jen o víkendech. Ostrov má 6000 obyvatel a děti se dostanou do školy pouze lodí. V obchodech dříve rybáři směňovali ryby a kraby, co ulovili, za potraviny. Naše náplň kurzu byla naučit se ovládat starou plachetnici, naučit se vázat všechny druhy uzlů, rybařit na sto let staré loďce. Učili jsme se také jak připravit past na kraby a jak je do ní nalákat, také jak je uvařit a sníst. Naučili jsme se jaké mušle sbírat a také recept na to jak je uvařit. Na kurzu nám opět počasí moc nepřálo a tak byly dny nebezpečné vyjet na moře, což se nám potvrdilo hned první den, kdy jednu loďku strhl proud a odnášel ji i se spolužáky na otevřené moře, protože se jim ulomilo pádlo.

2.1.6 Česká turistika – stejná idea

Velký vliv na českou turistiku měl Jiří Stanislav Guth-Jarkovský (23. 1. 1861 – 8. 1. 1943). Byl původním povoláním středoškolský profesor francouzštiny, češtiny a tělesné výchovy. V roce 1883 byl prvním promováným doktorem filozofie na české univerzitě. Přestože sám

aktivně nesportoval, jako správný vlastenec se stal členem Sokola a o tělovýchovu se zajímal jako pedagog. V létě 1891 využil možnosti získat stipendium na studijní cestu o tělesné výchově a odjel do Paříže, kde se seznámil s Pierrem de Coubertinem. Mezi oběma muži se zrodilo přátelství, které Gutha v červnu 1894 přivedlo do řad Mezinárodního olympijského výboru. První moderní olympijské hry v Aténách v dubnu 1896 Gutha okouzly. Zvláště ho nadchl ceremoniál spojený s vyhlášením vítěze. Proto hned po návratu horoval pro účast Čechů na budoucích olympijských hrách, pro účast nikoli jen symbolickou. V knize Hry olympické za starověku a za dob nejnovějších převrátil údajnou Coubertinovu myšlenku a doslova psal, že pro Čechy "nezáleží na počtu účastníků, nýbrž na jejich zdatnosti", že pro ně není ani tak důležité být při tom, ale zvítězit. Během svého života se s výjimkou olympiády 1932 v Los Angeles zúčastnil všech olympijských her – od Atén 1896 po Berlín 1936 – a téměř všech zasedání MOV. Nerad ovšem cestoval v zimě, proto nenavštívil žádné zimní olympijské hry. S Josefem Rösslerem-Ořovským pak 18. května 1899 založili Český olympijský výbor, který s výjimkou let 1. a 2. světové války nepřetržitě působí dodnes. Až do roku 1929 byl Guth jeho prvním předsedou.

Jako milovník cestování a turistiky se hned po založení Klubu českých turistů v roce 1888 zapojil do jeho činnosti - stal se odpovědným redaktorem časopisu Turista, v letech 1915 – 1926 byl dokonce předsedou klubu. Po 1. světové válce se Guthovo postavení v olympijském hnutí ještě zvýraznilo. V letech 1919 – 1923 jako generální sekretář MOV spoluvytvářel Olympijskou chartu. Po jejím přijetí se v roce 1921 stal rovněž členem první exekutivy MOV a byl jím až do roku 1925, kdy na funkci kvůli svému stáří rezignoval. Po vzniku Československa se Guth vrátil na gymnázium v Truhlářské ulici, ale už následujícího roku 1919 byl – coby odborník v oblasti společenského chování, které vyučoval i na Univerzitě Karlově a ČVUT – povolán na Pražský hrad do Kanceláře prezidenta republiky jako ceremoniář. Vytvořil tu republikánský protokol, byl dokonce ideovým tvůrcem nejvyššího československého státního vyznamenání Řádu bílého lva, v anonymní soutěži navrhl i jeho podobu a posléze vedl i jeho agendu. Právě tehdy si ke jménu Jiří Guth připojil umělecký pseudonym Stanislav Jarkovský (<http://www.revprirody.cz>).

Počátky české turistiky zachytil Guth-Jarkovský ve své knize Turistický katechismus z roku 1917. V turistice autor vidí osvobození od každodenního stereotypu života, větší vzdělanost, poznání přírody a prohlubování vlastenectví. Prosazuje pěší turistiku, která je spojená s rozvojem tělesné kondice a dobré nálady, protože jak sám píše, se smutnou tváří do přírody nechodí.

Guth-Jarkovský (2003, 14) v knize uvádí, že „Cestovati pro zábavu, která náleží najmě v rozkoši z pobytu ve přírodě vůbec a pak ve vyhledávání méně známých a krajinářsky i jinak vynikajících končin, neméně také pro osvěžení tělesné i duševní – toť turistika“.

Guth-Jarkovský (2003, 23) uvádí, že: „Jenom turista pěší může užítí plně té zábavy a onoho osvěžení, pro něž cestuje a jen v toulkách po širém kraji vyhoví své touze po přírodě a lásce k ní. Jenom pěší turista ví, co je v přírodě krásné ráno, kdy probouzí se ptactvo, lesy, louka i les. Jenom on ví, jaké to omamující víno, svěží ranní vzduch a jakou rozkoší naplňuje duši vycházející slunce, neboť kvůli němu si přivstal a kvůli němu ještě za temna vystupoval vysoko na horu jako za hvězdou vlastní touhy... A kráčí volně, svobodně, nepoután jízdním řádem aniž cestami, nepodléhaje nikomu než vlastní vůli a pevnosti a otužilosti svých svalů. Noří se v krásu přírody a kráčí s otevřenýma očima, poznává svou vlast a musí ji milovat, což jest mu pak novým pramenem nevystihlé rozkoše...“

V turistickém katechismu Guth-Jarkovský (2003, 117) píše, že: „Klub českých turistů byl založen 11. června 1888 a z malých počátků, kdy čítal prvního roku jen asi 200 členů, vyvinul se na nynější svoji výši. Prvním předsedou byl zesnulý Vojta Náprstek, po něm šk. rada Jar. Zdeněk a po dvacet pět let, od 12. února 1890 do 13. června 1915, st. rada Vrat. Pasovský. Prvním redaktorem a zakladatelem Časopisu turistů byl Dr. Vilém Kurz, také ze zakladatelů Klubu“.

Tentýž autor Guth-Jarkovský (2003, 135) říká, že: „Dobrý turista je nejlepším ochráncem domoviny, jejich lesů, hájů, polí a luk. Jeho ruka neutrhne květinu, aby ji později odhodila; pro něho je les chrámem, ve kterém kráčí jako ve svatyni, louka salonem, ve kterém ničeho nesmí se dotknouti“.

Všechny citace z Turistického katechismu mají stejnou myšlenku, jako je idea FLL, s tím rozdílem, že čeští turisté jsou organizováni v Klubu českých turistů, na rozdíl od Norů, kteří u FLL nejsou sdružováni pod žádnou organizací.

3 CÍLE PRÁCE

3.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem předkládané práce je vysvětlení pojmu friluftsliv a seznámení s vývojem tohoto fenoménu původem z Norska.

3.2 Dílčí cíl

Dílčím cílem bakalářské práce je vyhodnocení dotazníku, který byl předložen jak studentům z norské sportovní školy, tak studentům z FTK, ale také dalším respondentům z laické veřejnosti.

FLL má hluboké kořeny v prastarých tradicích a hodnotách dávných norských průkopníků a cestovatelů. Pochopení a praktikování FLL znamená také poznání přírody, která je pravým domovem norské kultury.

Úkoly práce

- výběr respondentů z FTK, laické veřejnosti, norských spolužáků,
- struktura dotazníku a formulace otázek,
- organizace v získávání odpovědí od respondentů,
- metody zpracování a prezentace výsledků (text a tabulky),
- přenesení výsledků dotazníků do praxe.

4 METODIKA

Respondenti z řad studentů FTK, norských spolužáků a laické veřejnosti, dohromady respondentů (n=29), byli vybráni k odpovědím v dotazníku formou emailové komunikace nebo řízeným rozhovorem. Otázky jsou typu otevřeného i uzavřeného.

4.1 Charakteristika respondentů

Respondentů je celkem (n=29). Sestávají se z laické veřejnosti (n=12), dále ze studentů FTK (n=12) a také ze spolužáků ze sportovní vysoké školy v Oslo (n=5). Studenti z FTK a studenti z Oslo jsou zástupci ze skupiny odborníků, zástupci laiků je česká veřejnost. Všichni respondenti mají společný věk a to od 23 až 25 let a také všichni studují vysokou školu a jsou či byli mými spolužáky.

4.1.1 Respondenti ze sportovní školy v Oslo

Všichni respondenti z norské vysoké školy v Oslo studují dvousemestrální obor zvaný Friluftsliv. Po dvou semestrech se jim nabízí dvě možnosti, buď udělat závěrečné zkoušky a dostat licenci jako průvodce v Norsku, nebo mají možnost pokračovat ve studiu zakončené bakalářským titulem. Obor FLL je možné studovat také jako magisterský, ale i doktorský. Všichni spolužáci z Oslo vyplnili dotazník formou nepřímou, pomocí emailu.

4.1.2 Respondenti z fakulty tělesné kultury v Olomouci

Respondenti z FTK sestávají ze spolužáků dvou i jednooborových, studují buď tělesnou výchovu a sport nebo tělesnou výchovu v kombinaci s jiným předmětem. Respondenti studují bakalářské či magisterské studium. Spolužáci z FTK měli možnost vyplnit dotazník dvojitým způsobem, buď řízeným rozhovorem, nebo formou emailu.

4.1.3 Respondenti z řad laické veřejnosti

Všichni respondenti z řad laické veřejnosti jsou moji bývalí spolužáci z Masarykova gymnázia Vsetín. Studují různé obory na vysokých školách po celé České republice, například praktický lékař, ekonom, doktor práv, španělština ve sféře podnikání, politologie, žurnalistika a podobně.

4.2 Dotazník

Dotazník obsahuje 7 otázek týkajících se trávení volného času. Respondentů odpovědělo celkem 29 a to prostřednictvím emailu či řízeným rozhovorem. Otázky v dotazníku jsou dvojího typu, otevřené či uzavřené.

1) Kdybys měl více volného času, jak bys ho chtěl strávit? (tři možné odpovědi)

- a) Snowboardování
- b) Lyžování
- c) Běžkování
- d) Sběr plodů/hub
- e) Rybaření
- f) Procházky v lese
- g) Venčení psa
- h) Spánek/relax
- i) Indoorové sportování
- j) Lov-myslivost
- k) Kultura-kino, divadlo, koncerty atd.
- l) Cyklistika-horské kolo nebo silniční kolo
- m) Jiné

2) Jak bys nejraději strávil letní dovolenou?

- a) Na pláži
- b) Horskou turistikou
- c) Vodní turistikou-kajak, kanoe, jachting atd.
- d) Poznávací dovolená
- e) Jiné

3) Jaké jsou tvé tři nejoblíbenější koníčky?

4) Které místo na světě považuješ za nejkrásnější?

5) Trávíš raději volný čas sám, nebo v kolektivu přátel či rodiny?

6) Víš, co znamená friluftsliv?

7) Pokud víš, co znamená friluftsliv, charakterizuj jej maximálně pomocí pěti slov.

5 VÝSLEDKY A DISKUSE

Tabulka 1. Tabulka odpovědí respondentů ze sportovní školy v Oslo (n=5).

Jméno	Věk	Ot. č.1	Ot. č.2	Ot. č.3	Ot. č.4	Ot. č.5	Ot. č.6	Ot. č.7
V.F.	23	b,h,i	c	lyžování, běh, přátelé	British Colombia (CAN)	přátelé	ano	příroda, život, poznání, volný čas
I.H.	23	b,e,f	b	hudba, FLL, kreslení	Ålesund (NOR)	o samotě	ano	lyžování, mír, rekreace, život
J.A	24	b,d,e	e	hudba, FLL, fotbal	Reskilde festival (DNK)	přátelé	ano	přežití, zábava, bratrství, život venku
P.M	23	e,f,j	c	hudba, fotbal, pes	Nordmarka (NOR)	přátelé	ano	příroda, život, ochrana přírody
J.H	23	a,f,i	d	hudba, lov, FLL	Tromsø (NOR)	rodina	ano	filosofie, svoboda, žádná pravidla

Z celkově rozeslaných 19 emailů do Oslo mi přišly odpovědi pouze od pěti respondentů. Tabulka ale jasně dokazuje, že všichni respondenti ze sportovní školy v Oslo ví, co je to FLL. Mezi nejoblíbenější koníčky patří hudba a FLL. Tři z pěti respondentů považují za nejkrásnější místo na světě oblasti a města v Norsku. Čtyři z pěti respondentů upřednostňují moderní typ FLL v kolektivu přátel.

Tabulka 2. Tabulka odpovědí respondentů z fakulty tělesné kultury (n=12)

Jméno	Věk	Ot. č.1	Ot. č.2	Ot. č.3	Ot. č.4	Ot. č.5	Ot. č.6
Š.P.	24	b,f,h	a	sport, příroda, tanec	Austrálie	přátelé	ne
I.P.	25	b,f,i	a	sport, kultura, cestování	Česká rep.	přátelé	ne
L.R.	24	c,e,h	c	fotbal,akvaristika,motorismus	Šumava	přátelé	ne
J.K.	25	a,c,h	b	snowboard., fotograf.,design	Česká rep.	přátelé	ne
M.V.	24	c,f,h	a	nohejbal, spánek, tanec	Valašsko	přátelé	ne
A.D.	24	b,f,m	d	lyžování, tanec, plavání	-	přátelé	ne
L.S.	24	f,i,k	d	tanec, hudba, sport	Česká rep.	přátelé	ne
J.Š.	23	c,i,l	c	cyklistika, volejbal, badminton	Yellowstone NP	přátelé	ne

P.W.	25	b,h,k	a	sport, cestování, relax	Česká rep.	přátelé	ne
F.K.	23	a,i,k	e	sport, kultura, přátelé	Nový Zéland	přátelé	ne
O.Z.	24	b,h,k	c	spánek, sport, jídlo	Kanada	přátelé	ne
P.K.	24	b,i,m	a	fotbal, PC, in-line	Nový Zéland	přátelé	ne

Volný čas respondenti z FTK tráví lyžováním, spánkem/relax, procházkami v lese a indoorovými sporty. Pět respondentů chce strávit letní dovolenou na pláži. Mezi nejoblíbenější koníčky patří sportování a tanec. Šest respondentů odpovědělo, že za nejkrásnější místo na světě považuje místa v České republice. Všichni respondenti tráví nejraději volný čas v kolektivu přátel.

Tabulka 3. Tabulka odpovědí respondentů z řad laické veřejnosti (n=12)

Jméno	Věk	Ot. č.1	Ot. č.2	Ot. č.3	Ot. č.4	Ot. č.5	Ot. č.6
L.K.	24	a,f,m	a	hudba, sport, kultura	jih Španělska	přátelé	ne
M.K.	23	a,d,h	d	tanec, sport, cestování	Valašsko	přátelé	ne
P.H.	23	a,c,l	b	frisbee, salsa, běh	Island	přátelé	ne
V.K.	24	b,h,k	a	plavání, lyžování, spánek	Francie	rodina	ne
Ž.P.	24	a,b,k	a	squosh, lyžování, kino	České hory	přátelé	ne
L.M.	24	f,k,l	e	maďarština, cyklistika, pes	-	přátelé	ne
M.J.	25	b,h,l	b	cyklistika, lyžování, turistika	Chamonix (FR)	přátelé	ne
R.K.	25	a,h,m	d	práce, relax, tenis	Valašsko	přátelé	ne
G.A.	25	b,h,i	b	karate, cestování, hudba	ostrov Guernsey (GB)	přátelé	ne
M.J.	23	b,d,h	a	fotograf.,cestování,lyžování	Srí Lanka	přátelé	ne
R.V.	25	b,f,k	a	cyklistika, taebo, přátelé	Valašsko	přátelé	ne
M.H.	24	g,h,k	d	hudba, cestování, přátelé	Belgie	přátelé	ne

Tato tabulka dokazuje, že stejně jako studenti FTK, také laická veřejnost nemá povědomí o tom, co je to FLL. Nejraději tráví volný čas lyžováním, spánkem/relax, nebo snowboardingem či kulturou. Na letní dovolenou jezdí nejraději na pláž a mezi nejoblíbenější koníčky patří lyžování, cestování a hudba.

6 ZÁVĚRY

V souladu s cíli a úkoly lze konstatovat, že *hlavní cíle práce* vysvětlit pojem friluftsliv a seznámit s vývojem tohoto fenoménu původem z Norska *byl splněn*.

Téma friluftsliv jsem si pro svou práci vybrala, neboť jsem sama friluftsliv studovala v Oslo.

Fridtjof Nansen dal první základy vzniku friluftslivtu, poté jej následoval Roald Amundsen, a tak se tradice friluftslivtu udržuje a předává z generaci na generaci i díky romantickému hnutí, které zachránilo friluftsliv před úpadkem zaviněným industrializací. Dnešní friluftsliv je směs starých tradic i nových trendů, ale veškeré tyto aktivity se odehrávají v přírodě a doprovází je klid a splynutí s rytmem přírody.

Prostřednictvím dotazníku jsem ověřila, že o významu pojmu friluftsliv neměl nikdo z českých respondentů, jak z řad studentů Fakulty tělesné kultury v Olomouci, tak z řad laické veřejnosti, žádné povědomí. Naopak všichni respondenti z Oslo věděli, co si pod pojmem friluftsliv správně představit, i když tento fenomén nemá žádnou vymezenou charakteristiku a jeho výklad je individuální, objevovaly se nejčastěji odpovědi jako život, příroda, volný čas. Počet respondentů z České republiky byl dostačující, avšak počet respondentů z Oslo byl limitní, takže větší množství respondentů z Oslo by pro další zkoumání bylo výhodnější. Otázky do dotazníku byly vybrány s ohledem na charakteristiku friluftslivtu, z které jasně plyne, že původní chápání friluftslivtu se modernizací doby vytrácí a nahrazuje ji friluftsliv moderní, jehož nejdůležitější složkou je socializace. Hlavní idea poznání a návrat k přírodě, která je pravým domovem norské kultury, se však nezměnila. Organizace a získávání odpovědí od respondentů z České republiky pomocí emailu a řízeným rozhovorem bylo uspokojivé, avšak získávání odpovědí od spolužáků z Oslo bylo velmi problematické. Z mé vlastní zkušenosti můžu konstatovat, že jsou Noři velcí nacionalisté, ale v důsledku malého počtu respondentů se mi to nepodařilo potvrdit i v dotazníku. Odpovědi z dotazníku jsem si zaznamenávala na papír a následně jsem je přenášela do tabulek. Tato metoda je velmi výhodná, neboť je přehledná a umožňuje snadné vyhledávání odpovědí na požadované otázky.

7 SOUHRN

Problematika předkládané práce je mi blízká, protože jsem sama studovala friluftsliv. Mé nabyté zkušenosti jsem zúročila v této práci.

Bakalářská práce seznamuje se životním stylem Norů, neboli friluftslivem. Pomocí dotazníku jsme ověřili, že česká veřejnost, dokonce ani studenti z FTK nemají žádné povědomí o tom, co je to friluftsliv. To souvisí také s faktem, že knih a materiálů o friluftslivtu je v České republice skutečně naprostý nedostatek. Proto bych chtěla touto prací přispět k větší informovanosti a pochopení norského životního stylu, který může být inspirativní nejen pro ČR, ale pro celý svět. V práci poukazuji na kladný vliv pobytu v přírodě jak na psychickou, fyzickou, tak i na duševní stránku člověka. Neméně je důležitá idea ochrany životního prostředí, tzn. zajistit, aby měly i další generace možnost poznat krásu nedotčené přírody.

Je pochopitelné, že se FLL s pokrokem doby stále modernizuje, ale je důležité si uvědomit, že FLL je zakořeněn v hluboké historii nynější norské konstituční monarchie. Pouhou teorií o friluftslivtu nemůžeme považovat za skutečný FLL, proto se jedna kapitola týká mých praktických zkušeností, uvádím také autentické poznámky z deníčku, který jsem si na kurzech přežítí vedla. Další část mé práce se týká české turistiky v komparaci s FLL.

Práci bych doporučila všem, kteří se chystají vyjet do Oslo na studijní pobyt na sportovně zaměřenou vysokou školu. Dále je práce vhodná pro osoby, jež se chystají na poznávací zájezd do Norska, zkrátka pro všechny cestovatele, které baví poznávat a objevovat překrásnou norskou přírodu a chtějí se dozvědět více o životním stylu Norů.

Romantickou ideu životního stylu seveřanů zachytilo i mnoho poetů ve svých dílech, tak jako například Josef Kainar ve své básni Kocourek:

„...To se ví, knížku o Amundsenovi,
tu mi v té zradě vrátit nemá čas.

Strašně si přeju stát se Amundsenkou
a odjet na sever svou malou pevnou lodí,
do věčné noci, kde kry praskají,
a chtěla bych si čítat z knížek při polární záři
a námořníkům ve svátek upéci medvěda.
Přeju si odjet, obzvlášť na Špicberky.

Je sice chyba, že tam nejsou myši,
no ale mléka, kondenzovaného,
na mojí lodi měl bys dost a dost.
A velmi často rybu, však my dva se známe...“

(J. Kainar, Lazar a píseň, báseň Kocourek, 1960)

8 SUMMARY

The issue of given thesis is very close to me because I studied friluftsliv. I would like to pay interest on my experience in this thesis.

This bachelor thesis informs about Norwegian life style – friluftsliv. With the help of a questionnaire we verified that the Czech society even the students from the Faculty of Physical Culture have no idea about friluftsliv. This is also connected to the fact that there is a huge lack of books about friluftsliv in the Czech Republic. That’s why I would like to contribute to a bigger awareness and understanding of Norwegian life style that can be a huge inspiration not only to the Czech Republic but also to the whole world. I emphasise the positive influence of being in nature on both the physical and mental side of a person. The idea of protecting of nature is also very important. We should ensure that the next generations have the possibility to see the beauty of untouched nature.

It is understandable that FLL is being modernized but it is important to realize that FLL is enrooted in the deep Norwegian history. We can’t assume that the only theory of FLL is the real FLL that’s why one of the chapters in my thesis is devoted to my practical experience. I also mention my own notes that I was writing during the survival training courses. The other part of my thesis is devoted to a comparison of Czech tourism and FLL.

I would recommend my thesis to all people who are about to travel to Oslo on a study stay to a sport-oriented schools. Further the thesis is suitable for people who are about to go on sight-seeing tour around Norway – simply to all travellers who enjoy getting know and exploring the beautiful nature of Norway and who are willing to get some information about the Norwegian life style.

The romantic idea of the Scandinavian life style was pictured in plenty of works by many poets and I would like to mention the Czech poet Josef Kainar and his poem “Kocourek”.

9 REFERENČNÍ SEZNAM

Abelsen, K. (2009). *Studijní materiály z předmětu INTFL3 Friluftsliv – Philosophy and Practice*, Oslo.

Dahle, B. (1992) *NATURE The True Home of Culture*. Oslo: HamTrykk a.s.

Dahle, B. (2004). *Přednáška Nature, the true home of Culture in Norway?*. Tokio: NIH.

Guth-Jarkovský, J. (2003). *TURISTIKA Turistický katechismus*. Praha: Baset.

Goksøyr, M. (1998) *Skies as National Symbols, Ski Tracks as Historical Traits: The case of Norway*. Oslo: NIH.

Lande, R. (2009). *Studijní materiály z předmětu INTFL2 Experimental Learning in Natural Landscapes*, Oslo.

Pedersen, K. (2009). *Studijní materiály z předmětu INTFL1 Comparative research project*, Oslo.

Kainar, J. (1960) *Lazar a píseň, báseň Kocourek*. Praha: SNKLHU.

Internetové odkazy

Anonymous. (2010). Retrieved from the Wid World Web 20. 11. 2010 <http://www.norsko.cz/mistopis/pamatky/185-Polarni-lod-fram-nejnavstevovanejsi-muzeum-v-oslo.html>

Anonymous. (2010). Retrieved from the Wid World Web 10. 10. 2010 http://cs.wikipedia.org/wiki/Roald_Amundsen

Anonymous. (2010). Retrieved from the Wid World Web 22. 12. 2010 <http://www.freeheel.cz/historie.html#jz>

Čermáková. (2003). <http://www.norsko.cz/obecne/lide/719-Gro-Harlem-Brundtlandova-Portret-vyjimecne-zeny-clanek-z-casopisu-Integrace.html>

Frammuseet. (2003). Retrieved from the Wid World Web 12. 10. 2010 <http://www.frammuseum.no/en/default.asp?page=90>

Frammuseet. (2003). Retrieved from the Wid World Web 22. 10. 2010 <http://fram.museum.no/default.asp?page=45>

Frammuseet. (2003). Retrieved from the Wid World Web 12. 10. 2010 <http://www.fram.museum.no/en/default.asp?page=91>

Frammuseet. (2003). Retrieved from the Wid World Web 13. 10. 2010 <http://www.fram.museum.no/>

Kadeřábková. (2001). Retrieved from the Wid World Web 21. 12. 2010 http://cestovani.idnes.cz/muzeum-lodi-fram-0kc-/igsvet.asp?c=A010830_151829_igsvet_kah

Kolář. (2009). Retrieved from the Wid World Web 8. 9 2009 <http://www.revprirody.cz/data/0103/jarkovsky.htm>